

การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาเพื่อส่งเสริม
ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร*

The Development of An Internal Supervision Model in
Educational Institutions Aims to Enhance the Effectiveness
of Active Learning Management for Teachers Within the
Surat Thani and Chumphon Secondary Educational Service
Area Offices

โอม รัตนพันธ์, ชุศักดิ์ เอกเพชร และพนกฤษ บุญพบ

Ohm Rattanaphan, Chusak Ekapetch and Phanagrid Boonpob

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, ประเทศไทย

Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: zidane.ohm@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในสถานศึกษา 2) พัฒนารูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา และ 3) ตรวจสอบรูปแบบการนิเทศภายในเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู เป็นการวิจัยและพัฒนาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี ดำเนินการ 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพและความต้องการของครูผู้สอนจำนวน 204 คน ด้วยแบบสอบถามและวิเคราะห์ดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI) ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการนิเทศภายในโดยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คน และวิเคราะห์เนื้อหา และระยะที่ 3 ตรวจสอบรูปแบบโดยการสนทนากลุ่มกับผู้ปฏิบัติงาน 9 คน

ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นด้านการนิเทศภายในเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ การสร้างความชัดเจนในบทเรียน การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน การจัดการเรียนรู้เชิงรุก การแสดงความ

*ได้รับบทความ: 5 พฤศจิกายน 2568; แก้ไขบทความ: 25 ธันวาคม 2568; ตอรับตีพิมพ์: 28 ธันวาคม 2568

Received: November 5, 2025; Revised: December 25, 2025; Accepted: December 28, 2025

ใส่ใจในงานสอน การส่งเสริมความสำเร็จของผู้เรียน การใช้สื่อการเรียนรู้ และการทำให้กระบวนการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ รูปแบบการนิเทศภายในประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ (2) การวางแผนการนิเทศ (3) การสร้างสื่อและเครื่องมือ (4) การดำเนินการนิเทศ และ (5) การประเมินผล ผลการพัฒนาแบบจากผู้เชี่ยวชาญพบว่ามีความถูกต้อง เหมาะสม และสามารถนำไปใช้ได้จริง ส่วนผลการตรวจสอบจากการสนทนากลุ่มพบว่ารูปแบบมีความเป็นประโยชน์และมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ สรุปได้ว่ารูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร มีองค์ประกอบสำคัญ 5 ด้าน ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ องค์กรประกอบการส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุก วิธีดำเนินงานนิเทศ และเงื่อนไขความสำเร็จ ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมในบริบทสถานศึกษา

คำสำคัญ: การนิเทศ; การจัดการเรียนรู้เชิงรุก; การพัฒนาแบบ

Abstract

This research aimed to: (1) examine the current conditions, desirable conditions, and needs for internal supervision in educational institutions; (2) develop a model of internal supervision; and (3) validate the internal supervision model to enhance teachers' effectiveness in active learning management. The study employed a mixed-methods research and development approach conducted in three phases. Phase 1 investigated the current situation and needs of teachers regarding internal supervision to enhance active learning management. The sample consisted of 204 teachers, and data were collected using questionnaires and analyzed using the Priority Needs Index (PNI). Phase 2 involved developing the internal supervision model through an expert seminar with nine specialists, and the data were analyzed using content analysis. Phase 3 focused on validating the developed model through a focus group discussion with nine practitioners, also analyzed using content analysis.

The findings revealed that: the priority needs for internal supervision were, in descending order: clarity of lesson objectives, classroom atmosphere management, active learning management, attention to teaching practices, promotion of student achievement, use of instructional media, and enhancement of learning process effectiveness. The internal supervision process consisted of five key steps: (1) studying current conditions,

problems, and needs; (2) supervision planning; (3) development of supervisory media and tools; (4) implementation of supervision; and (5) evaluation.

Keywords: supervision; active learning management; model development

1. บทนำ

การศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาประเทศในทุกมิติ โดยมุ่งสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ กระทรวงศึกษาธิการจึงทำหน้าที่เป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ภายใต้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน การกระจายอำนาจ และการบริหารจัดการศึกษาที่มีเอกภาพ ด้านนโยบาย ควบคู่กับความหลากหลายในการปฏิบัติ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านความรู้ คุณธรรม และการดำรงชีวิตร่วมกันอย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562)

อย่างไรก็ตาม รายงานผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสะท้อนให้เห็นว่าคุณภาพการศึกษาของไทย ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมาย โดยเฉพาะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนซึ่งอยู่ในระดับต่ำ ผลการทดสอบระดับชาติของสำนักงานทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติชี้ให้เห็นถึงปัญหาด้าน คุณภาพการบริหารวิชาการของสถานศึกษา อันส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพผู้เรียนและการพัฒนาทรัพยากร มนุษย์ของประเทศ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2561)

การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาครูและยกระดับคุณภาพการจัดการเรียน การสอน โดยมุ่งเน้นการทำงานร่วมกันภายใต้บรรยากาศแห่งความร่วมมือ ความสมัครใจ และความ เท่าเทียม แนวคิดการนิเทศภายในโรงเรียนที่ใช้เทคนิคหลากหลาย เช่น การนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน การ พัฒนาแบบร่วมมือ และการนิเทศแบบคลินิก ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันและการพัฒนาวิชาชีพครูอย่าง ยั่งยืน (วิพาพรรณ ดอนจันทร์โคตร, 2560; ศุภวรรณ สัจจพิบูล, 2560, หน้า 203-222) ทั้งนี้ การนิเทศที่มี ประสิทธิภาพควรตั้งอยู่บนหลักประชาธิปไตยและมุ่งแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาคุณภาพการ เรียนการสอนในระยะยาว (สถาพร สมอุทัย, 2565, หน้า 275-288)

จากการวิเคราะห์แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566-2570 และนโยบายด้านการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร พบว่า มุ่งเน้นการพัฒนาครูให้เป็นมืออาชีพที่สามารถจัดการเรียนรู้เชิงรุก ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัล รวมถึงการวัดและประเมินผลเพื่อ พัฒนาสมรรถนะผู้เรียนให้สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายการพลิกโฉมระบบการ ศึกษาไทยและโครงการ Innovation For Thai Education (IFTE) (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร, 2564)

จากการศึกษาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมุ่งพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร โดยมุ่งสร้างรูปแบบการนิเทศที่มีประสิทธิผลและก่อให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ ซึ่งการนิเทศภายในจะเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงด้านการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอน เพื่อตอบสนองต่อการแก้ปัญหาการสอนของครูอย่างแท้จริง

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็นและความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร
3. เพื่อตรวจสอบรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) โดยอาศัยระเบียบวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการโดยแบ่งการดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็นและความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร โดยแบ่งเป็น 3 ชั้น ดังนี้ 1) ชั้นที่ 1 ศึกษา วิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี จากเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโดยการวิเคราะห์ สังเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัดของรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร 2) ชั้นที่ 2 สสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษาเกี่ยวกับสภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็นและความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร และ 3) ชั้นที่ 3 วิเคราะห์หาค่าดัชนีสภาพที่ต้องการจำเป็น โดยใช้สูตร Priority needs index (PNI) และวิเคราะห์จัดลำดับความสำคัญของสภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็น

และความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในสถานศึกษา

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร 1) ขั้นที่ 1 ยกร่างรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร 2) ขั้นที่ 2 การตรวจสอบและประเมินรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร โดยวิธีการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) และใช้แบบประเมินมาตรฐานความถูกต้อง (Accuracy) และความเหมาะสม (Propriety)

ระยะที่ 3 ตรวจสอบรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร โดยแบ่งเป็น 2 ขั้น ดังนี้ 1) ขั้นที่ 1 ตรวจสอบและยืนยันรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อพิจารณาและยืนยันความสมบูรณ์ของรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ในด้านความถูกต้อง/เหมาะสม และ 2) ขั้นที่ 2 ปรับปรุงและนำเสนอ ผู้วิจัยได้นำเสนอรูปแบบที่ผ่านกระบวนการจากขั้นที่ 1 มาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ เพื่อให้รูปแบบสมบูรณ์และเหมาะสม จากนั้นก็นำรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร เสนอต่อสาธารณะ

4. สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็นและความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร พบว่า โรงเรียนในพื้นที่ที่มีความหลากหลายด้านบริบท ทั้งขนาดสถานศึกษา จำนวนและคุณภาพของครู รวมถึงประสบการณ์สอน แม้ครูส่วนใหญ่ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการเรียนเรียนรู้เชิงรุก แต่ยังพบปัญหาในการออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับผู้เรียน การสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม การใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงข้อจำกัดด้านเวลา ทรัพยากร

สื่อการสอน และโอกาสในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครู ในด้านความต้องการ พบว่าผู้บริหารและครู ต้องการการนิเทศที่เน้น Coaching และ Mentoring การอบรมเชิงปฏิบัติการที่เน้นการฝึกทักษะจริง และการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง โดยต้องมีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับบริบทของแต่ละโรงเรียน พร้อมเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาการสอน เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลทั้งสองส่วนร่วมกัน สรุปได้ว่า รูปแบบการนิเทศที่เหมาะสมควรผสมผสาน การนิเทศเชิงพัฒนา และการนิเทศแบบร่วมมือ โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของครู การใช้สื่อและเทคโนโลยีสนับสนุนการสอน และการติดตามประเมินผล เพื่อปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

ผลการวิเคราะห์การนิเทศภายในสถานศึกษา พบว่า สภาพที่เป็นจริงของการนิเทศภายในอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = 0.76) ในขณะที่สภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.81$ S.D. = 0.65) ค่า PNI_{modified} รวมเท่ากับ 0.30 แสดงให้เห็นว่า มีความต้องการพัฒนาในทุกด้าน แม้สภาพที่เป็นจริงจะอยู่ในระดับดีแล้วก็ตาม เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีความต้องการพัฒนาสูงสุด คือ ด้านการสร้างความคิดเจตนาในบทเรียน (PNI_{modified} = 0.37, อันดับ 1) รองลงมาคือ ด้านการจัดระบบการนิเทศ (PNI_{modified} = 0.35, อันดับ 2) และด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (PNI_{modified} = 0.34, อันดับ 3) ซึ่งสะท้อนว่าผู้เกี่ยวข้องให้ความสำคัญต่อการวางระบบและเน้นกระบวนการเรียนการสอนที่ชัดเจนและกระตุ้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนด้านที่มีความต้องการปานกลาง เช่น ด้านการแสดงความใส่ใจในงานการสอน (PNI_{modified} = 0.33, อันดับ 4) การส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ (PNI_{modified} = 0.32, อันดับ 5) การใช้สื่อการเรียนรู้ (PNI_{modified} = 0.29, อันดับ 6) และด้านการทำให้กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนมีประสิทธิภาพ (PNI_{modified} = 0.28, อันดับ 7) แสดงถึงความต้องการให้การนิเทศช่วยส่งเสริมคุณภาพการสอนและการเรียนรู้ผ่านการใช้สื่ออย่างมีประสิทธิภาพ ด้านที่มีความต้องการน้อยที่สุด คือ ด้านการวางแผนการนิเทศ (PNI_{modified} = 0.23, อันดับ 11) ซึ่งแม้จะยังต้องพัฒนา แต่มีช่องว่างระหว่างสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่ควรจะเป็นน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับด้านอื่น แม้ว่ากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาจะอยู่ในระดับดีมาก แต่ยังคงมีความจำเป็นต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในด้านการสร้างความคิดเจตนาในบทเรียน การจัดระบบการนิเทศ และการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เนื่องจากเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพต่อกระบวนการเรียนการสอนได้อย่างเป็นรูปธรรม หากมีการพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง การนิเทศภายในจะไม่เพียงเป็นกลไกติดตามและตรวจสอบเท่านั้น แต่จะเป็นเครื่องมือหลักในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน

ดังนั้น สภาพที่ควรจะเป็นพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู พบว่า มีความจำเป็นในการพัฒนาใน 7 ด้านหลัก ได้แก่ 1) การสร้างความคิดเจตนาในบทเรียน 2) การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน 3) การจัดการเรียนรู้เชิงรุก 4) การแสดงความใส่ใจในงานการสอน 5) การส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ 6) การใช้สื่อการเรียนรู้ และ 7) การทำให้กระบวนการ

เรียนรู้ของผู้เรียนมีประสิทธิภาพ

2. ผลการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร เริ่มต้นจากการนำข้อมูลในระยะที่ 1 ซึ่งได้จากการศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็นและความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในสถานศึกษา และข้อเสนอแนะของผู้บริหารและครู มาวิเคราะห์เพื่อตอบโจทย์การพัฒนาที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ จากนั้นผู้วิจัยได้ยกร่างรูปแบบจากการดำเนินการตามผลการดำเนินการในข้อ 1 และนำมาสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของร่างรูปแบบ ผลการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญโดยภาพรวม ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านเห็นด้วยว่าร่างรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ที่ผู้วิจัยยกร่างขึ้น มีความถูกต้องและเหมาะสม โดยมีข้อเสนอแนะบางประการเพื่อการปรับปรุงรูปแบบ ผลการวิเคราะห์ชี้ให้เห็นว่า การนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจน มีการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย และได้รับการสนับสนุนด้านทรัพยากรทั้งวิชาการและเทคโนโลยีอย่างเพียงพอ

การออกแบบรูปแบบการนิเทศครั้งนี้ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 4 ส่วน ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบ อ้างอิงจากแนวคิดการประเมิน การมีส่วนร่วม และการเสริมแรงจูงใจ เพื่อสร้างความโปร่งใส ความตระหนัก และความร่วมมือของทุกฝ่าย 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ มุ่งสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศ พัฒนาวิธีการนิเทศ และเสริมสร้างประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู 3) องค์ประกอบส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ครอบคลุม 7 ด้าน ได้แก่ (1) การสร้างความชัดเจนในบทเรียน (2) การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน (3) การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (4) การแสดงความใส่ใจในงานการสอน (5) การส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ (6) การใช้สื่อการเรียนรู้ และ (7) การทำให้กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนมีประสิทธิภาพ 4) วิธีดำเนินงานการนิเทศภายในเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูแบ่งเป็น 5 ขั้นตอน คือ (1) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ (2) วางแผนการนิเทศโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) และการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) (3) สร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศที่เหมาะสมกับยุคดิจิทัล (4) ดำเนินการนิเทศตามแผนและเครื่องมือที่กำหนด (5) สะท้อนผล ปรับปรุง และพัฒนารูปแบบต่อเนื่อง และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ ประกอบด้วย หน่วยงานต้นสังกัด สถานศึกษา สื่อและเทคโนโลยี

ในส่วนของผลการตรวจสอบคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาของรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ผู้วิจัยได้ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิและปรับปรุงเพิ่มเติมโดยมีโครงสร้างตามคู่มือ ประกอบด้วยเนื้อหา 5 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 บทนำ ประกอบด้วย 1) ความ

สำคัญ 2) วัตถุประสงค์ของคู่มือ 3) บทบาทที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศ 4) นิยามศัพท์ 5) ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการ และ 6) เงื่อนไขความสำเร็จ ส่วนที่ 2 รายละเอียดของรูปแบบ ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1 หลักการของรูปแบบ องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ องค์ประกอบที่ 3 องค์ประกอบส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู องค์ประกอบที่ 4 วิธีดำเนินงานการนิเทศภายในเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู และองค์ประกอบที่ 5 เงื่อนไขสู่ความสำเร็จ และส่วนที่ 3 การนำรูปแบบไปใช้ในสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) การนำรูปแบบไปใช้ในสถานศึกษา 2) การวางแผน 3) การดำเนินการ 4) การศึกษาผลที่เกิดขึ้นจากการพัฒนา และ 5) การปรับปรุงการแก้ไขการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษา และให้ปรับส่วนที่ 2 และ 3 เพื่อให้ข้อมูลและกระบวนการต่างๆ มีความครอบคลุมและสมบูรณ์ในรายละเอียดมากยิ่งขึ้น โดยรวมผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่ามีคุณภาพถูกต้องและเหมาะสมสามารถนำไปใช้ได้

3. ผลการตรวจสอบรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ดำเนินการผ่านการสัมมนาผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จำนวน 9 ท่าน เพื่อพิจารณาความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบ ผลการประเมินโดยภาพรวม ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านเห็นว่าร่างรูปแบบมีความถูกต้อง เหมาะสม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในการส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ผลการประเมินโดยภาพรวมพบว่าผู้เชี่ยวชาญทุกท่านเห็นว่าร่างรูปแบบมีความถูกต้อง เหมาะสม และสามารถนำไปใช้ได้จริง ทั้งนี้ได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง ได้แก่ การเพิ่มรายละเอียดขั้นตอนการนิเทศให้ชัดเจน การจัดลำดับกิจกรรมให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน และการปรับปรุงเครื่องมือการนิเทศให้ครอบคลุมและใช้งานง่าย การปรับปรุงดังกล่าวช่วยให้รูปแบบมีความสมบูรณ์ แก้ไขจุดอ่อน ลดข้อจำกัด และสะท้อนจุดแข็งได้อย่างชัดเจน พร้อมรองรับการเผยแพร่และขยายผลไปยังสถานศึกษาอื่นในอนาคต ผลการประเมิน พบว่า รูปแบบที่พัฒนามีความเหมาะสมสูง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.74, S.D.=0.46) รายด้านพบว่า องค์ประกอบด้านหลักการมีค่าเฉลี่ย 4.44 (มากที่สุด) โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย และการเสริมแรงจูงใจ ได้ระดับมากที่สุด ส่วนด้านวัตถุประสงค์มีค่าเฉลี่ย 4.63 (มากที่สุด) โดยการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศ ได้ค่าสูงสุด ด้านองค์ประกอบส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูมีค่าเฉลี่ย 4.83 (มากที่สุด) โดยการแสดงความใส่ใจในงานการสอน และการใช้สื่อการเรียนรู้ ได้ค่าสูงสุด ด้านวิธีดำเนินงานการนิเทศมีค่าเฉลี่ย 4.82 (มากที่สุด) โดยการศึกษาสภาพปัญหา การดำเนินการนิเทศ และการประเมินผล ได้ค่าสูงสุด และด้านเงื่อนไขความสำเร็จมีค่าเฉลี่ย 4.82 (มากที่สุด) โดยการใช้สื่อและเทคโนโลยีได้ค่าสูงสุด แสดงให้เห็นว่าการใช้เทคโนโลยีออนไลน์มีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จของการนิเทศ โดยสรุป ผลการประเมินยืนยันว่ารูปแบบที่พัฒนามีความสอดคล้อง เหมาะสม และมีความเป็นไปได้สูงในการนำไปใช้จริง ทุกองค์ประกอบได้รับการ

ประเมินในระดับมากที่สุด ถือเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ว่ารูปแบบดังกล่าวมีศักยภาพสูงในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูอย่างมีคุณภาพ

สรุปผลการวิจัยจากการดำเนินการวิจัย 3 ระยะ ได้รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร เรียกชื่อโดยย่อว่า “APPIS Model”

5. อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็น และความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร มีความหลากหลายด้านบริบท ขนาดสถานศึกษา และประสบการณ์ของครู ซึ่งส่งผลต่อความพร้อมและรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน ความแตกต่างดังกล่าวทำให้ความต้องการด้านการนิเทศและการสนับสนุนวิชาชีพของครูแตกต่างกันไปตามระดับความพร้อม แม้ว่าครูส่วนใหญ่ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก แต่ยังมีประสบปัญหาในการออกแบบกิจกรรม การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ การใช้สื่อและเทคโนโลยี ตลอดจนข้อจำกัดด้านเวลาและทรัพยากร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า การพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกจำเป็นต้องอาศัยการสนับสนุนเชิงระบบและวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกันในสถานศึกษา (สุภัทรา ภูจิตรัตนาลี, 2560; Fullan, 2014)

แม้การนิเทศภายในโดยรวมอยู่ในระดับมาก แต่ผู้บริหารและครูกลับมีความต้องการพัฒนาในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะด้านความชัดเจนของบทเรียน การจัดระบบนิเทศ และการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สะท้อนถึงความจำเป็นของการนิเทศที่เป็นระบบ ต่อเนื่อง และเน้นการสนับสนุนเชิงปฏิบัติผ่านกระบวนการโค้ช การพี่เลี้ยง การอบรมเชิงปฏิบัติการ และการติดตามผลอย่างใกล้ชิด (Joyce, & Showers, 2002; Glickman, Gordon, & Ross-Gordon, 2018) ผลการวิจัยชี้ว่าการนิเทศเชิงพัฒนาและการนิเทศแบบร่วมมือเป็นแนวทางที่เหมาะสม เนื่องจากส่งเสริมการมีส่วนร่วม การสะท้อนคิด และการปรับปรุงการสอนอย่างต่อเนื่อง (Acheson & Gall, 2011; Danielson, 2016)

นอกจากนี้ การพัฒนากระบวนการนิเทศควรสอดคล้องกับบริบทของแต่ละโรงเรียน และให้ความสำคัญกับองค์ประกอบที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 7 ด้าน ได้แก่ ความชัดเจนในบทเรียน บรรยากาศในชั้นเรียน การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ความใส่ใจในงานสอน การส่งเสริมความสำเร็จของผู้เรียน การใช้สื่อการเรียนรู้ และประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยให้การนิเทศเป็นเครื่องมือสำคัญ

ในการพัฒนาครูและยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ (Glickman et al., 2018; Danielson, 2016; วาสนา บุญมาก, 2562; สุรัชดา ภูริพา, 2564)

2. ผลการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู พบว่า การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษามีเป้าหมายหลักเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โดยอาศัยข้อมูลจากระยะที่ 1 ซึ่งสะท้อนสภาพปัญหา ความต้องการ และข้อเสนอแนะของผู้บริหารและครู ทำให้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความชัดเจนทั้งด้านหลักการ วัตถุประสงค์ องค์ประกอบ การส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุก และวิธีดำเนินงานอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและความต้องการของครู (Glickman et al., 2018) รูปแบบการนิเทศที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญอย่างครบถ้วน โดยกำหนดหลักการที่เน้นการประเมิน การมีส่วนร่วม และการเสริมแรงใจ ซึ่งช่วยสร้างความโปร่งใสและความร่วมมือระหว่างผู้บริหาร ครู และผู้เกี่ยวข้อง แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับการนิเทศเชิงพัฒนาที่มุ่งส่งเสริมการเรียนรู้ของครูอย่างต่อเนื่อง (Acheson & Gall, 2011; Danielson, 2016) ขณะเดียวกัน วัตถุประสงค์ของรูปแบบถูกออกแบบให้ตอบสนองต่อการพัฒนาวิชาชีพครูทั้งในด้านความเข้าใจในกระบวนการนิเทศ การพัฒนาวิธีการนิเทศ และการยกระดับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนช่วยให้ครูตระหนักถึงบทบาทของตนและเกิดความมุ่งมั่นในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ (Fullan, 2014)

องค์ประกอบส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุกทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ การสร้างความชัดเจนในบทเรียน การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน การจัดการเรียนรู้เชิงรุก การแสดงความใส่ใจในงานการสอน การส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ การใช้สื่อการเรียนรู้ และการทำให้กระบวนการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ ถือเป็นแกนสำคัญที่ทำให้การนิเทศภายในสถานศึกษาเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นเพียงกลไกติดตาม ตรวจสอบ หรือประเมินผล ไปสู่การเป็นเครื่องมือเชิงพัฒนาที่มุ่งยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูและผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม องค์ประกอบดังกล่าวช่วยให้การนิเทศสามารถเชื่อมโยงกับการจัดการเรียนรู้ในระดับห้องเรียนได้อย่างชัดเจน และสะท้อนถึงพฤติกรรมการสอนจริงของครู ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาวิชาชีพครูที่เน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติและการสะท้อนผลอย่างต่อเนื่อง (Joyce, & Showers, 2002; สุภัทรา ภูษิตรัตนาวลี, 2560) การให้ความสำคัญกับความชัดเจนของบทเรียนและการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนช่วยให้ครูสามารถออกแบบการเรียนรู้ที่มีทิศทางชัดเจนเอื้อต่อการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ขณะที่การจัดการเรียนรู้เชิงรุกและการใช้สื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการคิด วิเคราะห์ และลงมือปฏิบัติจริง การแสดงความใส่ใจในงานการสอนและการส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จยังสะท้อนบทบาทของครูในฐานะผู้ออกแบบและสนับสนุนการเรียนรู้ มากกว่าผู้ถ่ายทอดความรู้เพียงฝ่ายเดียว เมื่อองค์ประกอบทั้ง 7 ด้านได้รับการพัฒนาอย่างเป็น

ระบบผ่านกระบวนการนิเทศ ย่อมส่งผลให้การเรียนรู้ของผู้เรียนมีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการนิเทศเชิงพัฒนาและการเรียนรู้เชิงรุกในบริบทการศึกษาไทย

ในด้านวิธีดำเนินงาน รูปแบบการนิเทศที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยกระบวนการ 5 ขั้นตอน เริ่มจากการศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของครู ซึ่งเป็นขั้นตอนพื้นฐานที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากช่วยให้การนิเทศมีความสอดคล้องกับบริบทของแต่ละโรงเรียนและระดับความพร้อมของครูแต่ละคน การวิเคราะห์ความต้องการดังกล่าวช่วยลดปัญหาการนิเทศแบบเหมารวม และทำให้การสนับสนุนครูมีความตรงประเด็นและตอบโจทย์การปฏิบัติจริงมากขึ้น ขั้นตอนถัดมาคือการวางแผนการนิเทศโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) และ Lesson Study ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของครู การทำงานร่วมกันในลักษณะดังกล่าวช่วยสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ภายในโรงเรียน และทำให้ครูเกิดการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่องผ่านการร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมสะท้อนผล การสร้างสื่อและเครื่องมือที่เหมาะสมกับบริบทและยุคดิจิทัลเป็นอีกขั้นตอนหนึ่งที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการนิเทศ เนื่องจากสื่อและเทคโนโลยีช่วยให้การสื่อสาร การติดตามผล และการให้ข้อมูลย้อนกลับมีความสะดวก รวดเร็ว และต่อเนื่องมากขึ้น จากนั้นจึงเป็นขั้นตอนการดำเนินการนิเทศ ซึ่งเน้นการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและครูผู้รับการนิเทศในบรรยากาศที่เป็นกัลยาณมิตร และขั้นตอนสุดท้ายคือการสะท้อนผล ปรับปรุง และพัฒนารูปแบบอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการนิเทศเชิงพัฒนาและการนิเทศแบบร่วมมือที่มุ่งเน้นการปรับปรุงคุณภาพการสอนอย่างไม่หยุดนิ่ง (Acheson & Gall, 2011; Danielson, 2016)

นอกจากนี้ ผลการวิจัยการผสมผสานเทคโนโลยีในการนิเทศ เช่น การใช้สื่อออนไลน์ แพลตฟอร์มสำหรับติดตามผล และเครื่องมือโต้ตอบในชั้นเรียน ช่วยให้กระบวนการนิเทศสามารถตอบสนองความต้องการเฉพาะของครูแต่ละคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เทคโนโลยีดังกล่าวเปิดโอกาสให้ครูสามารถสะท้อนและปรับปรุงการสอนได้อย่างทันทั่วทั้งที่ รวมทั้งเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน โดยเฉพาะในบริบทที่มีข้อจำกัดด้านเวลาและทรัพยากร การใช้เทคโนโลยีจึงเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยเสริมพลังให้กระบวนการนิเทศมีความยืดหยุ่นและทันสมัยมากขึ้น ผลการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษานี้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการนิเทศแบบมีส่วนร่วม การนิเทศเชิงพัฒนา และการนิเทศแบบบูรณาการที่เชื่อมโยงกับการสร้างชุมชนวิชาชีพครู สามารถส่งเสริมสมรรถนะครู เจตคติที่ดีต่อการพัฒนางานสอน และยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ได้อย่างยั่งยืน (สำเร็จ ยุทธชัย, ศิริบุญเอื้อ เหล่าชัย และสุนทร ฆมารัตน์, 2560; ทิพเพนตร ศรีนา, 2561; นัยนา ฉายวงศ์, 2561; วาสนา บุญมาก, 2562; ธนา อัครวีรธรรม, 2562; วชิรา เครือคำอ้าย และชวลิต ขอดศิริ, 2562; สุรัชดา ภูรับพา, 2564; ศิริพงศ์ นาก้อนทอง, 2564; วิจิตรา วรธาดาสวัสดิ์, 2566) ดังนั้น การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในที่มุ่งส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุกของครูดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าการนิเทศ

ที่มีโครงสร้างชัดเจน มีองค์ประกอบครบถ้วน และดำเนินการอย่างเป็นระบบ สามารถเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาครูและยกระดับคุณภาพการศึกษาได้อย่างแท้จริง ทั้งในมิติการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกันในโรงเรียน และการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระยะยาว

3. ผลการตรวจสอบรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร พบว่า ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านเห็นว่ารูปแบบมีความถูกต้อง เหมาะสมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง ซึ่งสะท้อนถึงความสอดคล้องของรูปแบบกับบริบทการศึกษาในปัจจุบัน (Glickman et al., 2018; Hall & Hord, 2015) ผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นใกล้เคียงกันในระดับสูง ซึ่งเป็นข้อบ่งชี้ว่ารูปแบบมีความชัดเจน ครอบคลุม และเหมาะสมกับการนำไปใช้จริง (Marzano, 2003) เมื่อพิจารณาผลการประเมินแยกตามองค์ประกอบ พบว่า 1) หลักการของการนิเทศ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยองค์ประกอบ การมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย และการเสริมแรงจูงใจ ได้คะแนนสูงสุด สอดคล้องกับแนวคิดการนิเทศเชิงร่วมมือ (Collaborative Supervision) ที่ชี้ให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู และนักเรียนในกระบวนการนิเทศช่วยสร้างความตระหนักและแรงจูงใจในการพัฒนาคุณภาพการสอน (Joyce, & Showers, 2002; Danielson, 2007) 2) วัตถุประสงค์ของการนิเทศ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศ ได้ค่าสูงสุด ซึ่งสะท้อนความสำคัญของการทำให้ครูเข้าใจ เป้าหมาย กระบวนการ และผลลัพธ์ที่คาดหวังจากการนิเทศ การนิเทศที่มีวัตถุประสงค์ชัดเจนช่วยให้ครูสามารถปรับปรุงการสอนอย่างเป็นระบบและเกิดผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น (Hattie, 2009; สุภัทรา ภูษิตรัตนาวลี, 2560) 3) องค์ประกอบด้านการส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู อยู่ในระดับมากที่สุด โดยการแสดงความใส่ใจในงานการสอนและการใช้สื่อการเรียนรู้ ได้ค่าสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้อย่างรุก (Active Learning) ที่เน้นให้ครูมีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นและสนับสนุนผู้เรียน รวมทั้งการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของผู้เรียน (Prince, 2004, pp. 223-231; Bonwell & Eison, 1991) 4) วิธีดำเนินงานการนิเทศ อยู่ในระดับมากที่สุด โดย “การศึกษาสภาพปัญหา การดำเนินการนิเทศ และการประเมินผล” ได้ค่าสูงสุด การวางลำดับขั้นตอนการนิเทศอย่างชัดเจน ตั้งแต่การวิเคราะห์ปัญหา วางแผนดำเนินงาน ไปจนถึงการประเมินผล ทำให้การนิเทศมีความต่อเนื่องและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด 5) เงื่อนไขความสำเร็จของการนิเทศ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยการใช้สื่อและเทคโนโลยี ได้คะแนนสูงสุด แสดงให้เห็นว่าการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีออนไลน์และสื่อดิจิทัลในการนิเทศมีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จของการนิเทศ ทำให้สามารถติดตาม สนับสนุน และประเมินผลได้สะดวกและมีประสิทธิผล (Means et al., 2010)

ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ เช่น การเพิ่มรายละเอียดขั้นตอนการนิเทศ การจัดลำดับกิจกรรมให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน และการปรับปรุงเครื่องมือการนิเทศ ให้ครอบคลุมและใช้งานง่าย

เป็นแนวทางสำคัญในการสร้างรูปแบบที่สมบูรณ์ ลดจุดอ่อน และสะท้อนจุดแข็งของกระบวนการนิเทศอย่างชัดเจน ซึ่งช่วยให้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงและขยายผลไปยังสถานศึกษาอื่นได้ในอนาคต

โดยสรุป ผลการประเมินยืนยันว่าร่างรูปแบบการนิเทศที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมสูงและมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จริง ทุกองค์ประกอบได้รับการประเมินในระดับมากถึงมากที่สุด ซึ่งถือเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ที่แสดงให้เห็นว่ารูปแบบดังกล่าวมีศักยภาพสูงในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูอย่างมีคุณภาพ ทั้งนี้การนิเทศที่ประสบผลสำเร็จจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย การกำหนดวัตถุประสงค์และกระบวนการที่ชัดเจน รวมถึงการสนับสนุนด้านเทคโนโลยีและสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการนิเทศและการพัฒนาครูในระดับสากล สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนา ธุศรีวรรณ (2562) ศึกษาการพัฒนาแบบการชี้แนะเพื่อส่งเสริมทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับครูระดับมัธยมศึกษา พบว่า ระยะที่ 3 ศึกษาผลของการใช้รูปแบบการชี้แนะ พบว่า หลังการใช้รูปแบบการชี้แนะครูมีทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สูงขึ้นกว่าก่อนการใช้รูปแบบการชี้แนะ เพื่อส่งเสริมทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ทุกคน 2) นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังการใช้รูปแบบการชี้แนะสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการชี้แนะเพื่อส่งเสริมทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 หลังการใช้รูปแบบการชี้แนะมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการชี้แนะเพื่อส่งเสริมทักษะการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุรัชดา ภูริพา (2564) ศึกษาการพัฒนาแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านพุทธรักษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่า ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริพงศ์ นาก่อนทอง (2564) ศึกษาการพัฒนาแนวทางการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 พบว่า การประเมินความเหมาะสมของแนวทางการนิเทศแบบสอนแนะโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้ของแนวทางโดยรวมอยู่ในระดับมาก

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 ผลการศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็น และความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในสถานศึกษา พบว่าด้านที่มีความต้องการพัฒนาสูงสุด ได้แก่ การสร้างความชัดเจนในบทเรียน รองลงมาคือ การจัดระบบการนิเทศ และการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ขณะที่ด้านที่มีความต้องการในระดับปานกลาง ได้แก่ การแสดงความใส่ใจในงานการสอน การส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ การใช้สื่อการเรียนรู้ และการทำให้กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนมีประสิทธิภาพ ส่วนด้านที่มีความต้องการน้อย

ที่สุด คือ การวางแผนการนิเทศ ผลดังกล่าวสะท้อนว่าการพัฒนาการนิเทศควรให้ความสำคัญกับการสนับสนุนเชิงปฏิบัติในระดับห้องเรียนเป็นลำดับแรก

1.2 การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในได้รูปแบบ “APPIS Model” ซึ่งประกอบด้วย

1) หลักการสำคัญ ได้แก่ หลักการประเมิน หลักการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย และหลักการเสริมแรงจิตใจ (2) องค์ประกอบการส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู 7 ด้าน ได้แก่ (1) การสร้างความชัดเจนในบทเรียน (2) การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน (3) การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (4) การแสดงความใส่ใจในงานการสอน (5) การส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ (6) การใช้สื่อการเรียนรู้ (7) การทำให้กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนมีประสิทธิภาพ 3) วิธีดำเนินงานการนิเทศภายใน ได้แก่ การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ การวางแผนการนิเทศ การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ การดำเนินการนิเทศ และการประเมินผล และ 4) เงื่อนไขความสำเร็จ ได้แก่ การสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด สถานศึกษา และการใช้สื่อและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม

1.3 ผลการตรวจสอบรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญและผู้ปฏิบัติพบว่า รูปแบบ APPIS Model มีความถูกต้อง เหมาะสม และมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จริง แสดงให้เห็นว่ารูปแบบดังกล่าวสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาควรให้การสนับสนุนการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยจัดสรรเวลา งบประมาณ และทรัพยากรให้เพียงพอ รวมทั้งกำหนดนโยบายที่เอื้อต่อการพัฒนาครูอย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเกิดผลอย่างยั่งยืน

3. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติสำหรับสถานศึกษา

สถานศึกษาควรกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ กระบวนการ และผลลัพธ์ของการนิเทศภายใน รวมถึงการประเมินผลการนิเทศในระดับสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ควรส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการนิเทศ เพื่อสร้างความเข้าใจ ความตระหนัก และความเป็นเจ้าของร่วมในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

4. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบหรือแนวทางในการเตรียมความพร้อมของบุคลากรด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู รวมทั้งการศึกษาผลการใช้รูปแบบ APPIS Model ในบริบทของสถานศึกษาที่มีความแตกต่างหลากหลาย เพื่อขยายผลและยืนยันความเหมาะสมของรูปแบบในวงกว้าง

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัยการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร มีดังนี้

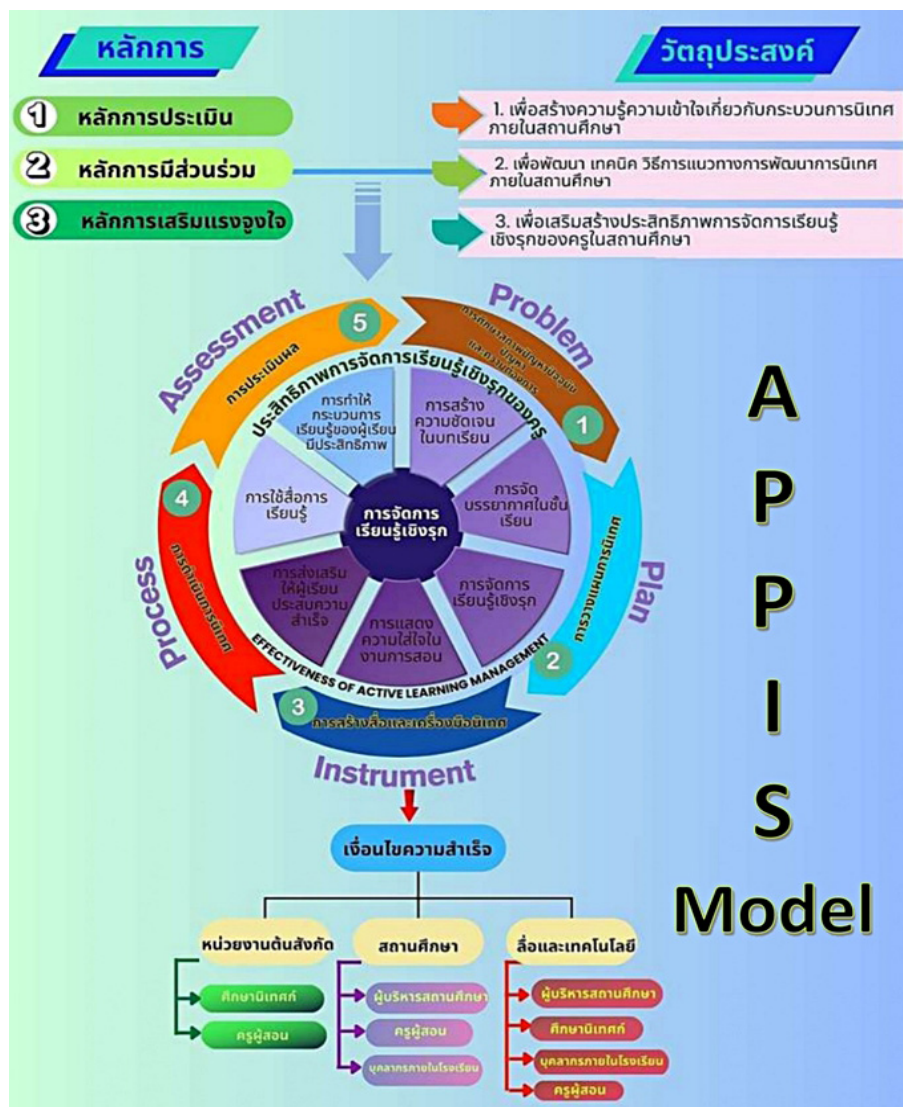
1. ความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับสภาพจริงและความต้องการของครู ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูต้องเริ่มจากการทำความเข้าใจสภาพที่เป็นจริงของการนิเทศภายใน โดยเฉพาะในเรื่องการสร้าง ความชัดเจนในบทเรียน การจัดระบบการนิเทศ และการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งเป็นด้านที่ครูมีความต้องการสูงสุด ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า การนิเทศที่เน้นการกำหนดเป้าหมายชัดเจนและโครงสร้างการเรียนการสอนที่ชัดเจน จะช่วยลดความคลุมเครือและสร้างความมั่นใจให้กับครู ในการปฏิบัติการเรียนการสอนเชิงรุก

2. รูปแบบ “APPIS Model” เป็นกรอบการนิเทศแบบองค์รวมการพัฒนารูปแบบ APPIS Model แสดงให้เห็นถึงการเชื่อมโยงระหว่างหลักการสำคัญ (การประเมิน มีส่วนร่วม และการเสริมแรง) กับองค์ประกอบ 7 ด้านของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การนิเทศไม่เพียงเน้นการวางแผนและติดตามผล แต่ยังสนับสนุนให้เกิด วัฒนธรรมการเรียนรู้ที่มีส่วนร่วมและขับเคลื่อนด้วยแรงจูงใจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของการนิเทศแบบเน้นการพัฒนาวิชาชีพครู (Instructional Supervision for Professional Growth)

3. กระบวนการดำเนินงานนิเทศที่เชื่อมโยงการวิเคราะห์ ปฏิบัติ และประเมินผลการดำเนินงานตาม APPIS Model ครอบคลุมตั้งแต่การวิเคราะห์สภาพปัญหา การวางแผน การสร้างสื่อและเครื่องมือ ไปจนถึงการนิเทศจริงและการประเมินผล ทำให้การนิเทศมีความต่อเนื่อง สามารถปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนเชิงรุกได้อย่างเป็นระบบ

4. เงื่อนไขความสำเร็จของการนิเทศภายในการนิเทศภายในจะมีประสิทธิภาพสูงสุดเมื่อมีการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด สถานศึกษา สื่อ และเทคโนโลยี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นการสร้างระบบสนับสนุนแบบองค์รวม (Holistic Support System) และการบูรณาการเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มศักยภาพการเรียนการสอน

5. ความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้จริงการประเมินความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญและผู้ปฏิบัติสะท้อนให้เห็นว่า APPIS Model เป็นรูปแบบนิเทศที่สามารถปรับใช้ได้จริงในบริบทของสถานศึกษามัธยมศึกษา ทั้งในด้านการพัฒนาครู การจัดการเรียนรู้เชิงรุก และการเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน นอกจากนี้ยังสามารถต่อยอดเป็นรูปแบบนิเทศเพื่อพัฒนาครูในสาขาวิชาอื่นหรือระดับการศึกษาต่างๆ ได้รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร (APPIS Model) ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- ทิปพนตร ศรีนา. (2561). รูปแบบการนิเทศครูเพื่อพัฒนาสู่ครูมืออาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารเซนส์จอห์น, 22(30), 19-35.
- ธัญญา วุฒิวนิชย์. (2563). รูปแบบการนิเทศที่มีประสิทธิผลต่อการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะท้อน อำเภอนี้เมือง จังหวัดเชียงใหม่. วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยบูรพา, 15(2), 302-314.

- ธนา ชุศวีวรรณ. (2562). การพัฒนารูปแบบการชี้แนะเพื่อส่งเสริมทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับครูระดับมัธยมศึกษา. (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นัยยา ฉายวงศ์. (2561). การพัฒนารูปแบบการนิเทศตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยในชั้นเรียน ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1. (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พวงอ้อย ไชยดี. (2565). การพัฒนาแนวทางการนิเทศแบบสอนแนะ (Coaching) สำหรับสถานศึกษา สังกัดเทศบาลภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง. วารสารวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม วารสารวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 11(1), 578-679.
- ไพศาล บรรจุสุวรรณ. (2561). รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) ในการยกระดับความรู้สู่ความเข้าใจการเมืองและประชาธิปไตยในเชิงเปรียบเทียบ. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ การเรียนรู้ทางไกลเชิงนวัตกรรม, 8(1), 166-190.
- วชิรา เครือคำอ้าย และชวลิต ขอดศิริ. (2562). การพัฒนารูปแบบการนิเทศโดยใช้กระบวนการชี้แนะ และระบบพี่เลี้ยงเพื่อส่งเสริมศักยภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่. วารสารสมาคมนักวิจัย, 24(1), 121-135.
- วาสนา บุญมาก. (2562). การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วิจิรดา วรธาดาสวัสดิ์. (2566). รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา. (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วิภาพรรณ ดอนจันทร์โคตร. (2560). แนวทางการนิเทศการจัดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นสมรรถนะทางสาขาวิชาชีพด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโรงเรียนต้นแบบการจัดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. (รายงานการวิจัย). หนองคาย: สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21.
- ศิริพงศ์ นาก่อนทอง และสุรเชต น้อยฤทธิ์. (2564). การพัฒนาแนวทางการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. วารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคาม วารสารวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 10(1), 373-382. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/AJMBU/article/view/241787>

- ศุภวรรณ สัจจพิบูล. (2560). แนวคิดการนิเทศเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร*, 37(1), 203-222.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2561). รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2561. เข้าถึงได้จาก <http://www.newonetresult.niets.or.th/AnnouncementWeb/Login.aspx>
- สถาพร สมอุทัย. (2565). การนิเทศการศึกษาหนึ่งตัวช่วยในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 5(3), 275-288.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร. (2564). แผนปฏิบัติการประจำปี 2565. เข้าถึงได้จาก <https://www.spmsnicpn.go.th/th/main.php?page=home>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำเร็จ ยूरชัย, ศิริบุญเอื้อ เหล่าชัย และสุนทร ฌมรัตน์. (2560). การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. *วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย*, 17(3), 39-47.
- สุภัทรา ภูษิตรัตนาวลี. (2560). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับคณาจารย์วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้. (ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุรัชดา ภูรับพา. (2564). การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านพุทธรักษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์*, 8(6), 222-237.
- Acheson, K. A., & Gall, M. D. (2011). *Clinical supervision and teacher development: Preservice and inservice applications*. Hoboken, NJ: John Wiley & Sons, Inc.
- Bonwell, C. C., & Eison, J. A. (1991). *Active learning: Creating excitement in the classroom*. ASHE-ERIC Higher Education Report No. 1. Washington, DC: George Washington University.
- Danielson, C. (2007). *Enhancing professional practice: A framework for teaching*. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Danielson, C. (2016). *The framework for teaching evaluation instrument*. New Jersey: The Danielson Group Press.

- Fullan, M. (2014). *The principal: Three keys to maximizing impact*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Glickman, C. D., Gordon, S. P., & Ross-Gordon, J. M. (2018). *Supervision and instructional leadership: A developmental approach*. (10th ed.). New York, NY: Pearson.
- Hall, G., & Hord, S. (2015). *Implementing change patterns, principles, and potholes*. (4th ed.). Upper Saddle River, NJ: Person Education.
- Hattie, J. (2009). *Visible learning: A synthesis of over 800 meta-analyses related to achievement*. London: Routledge.
- Joyce, B. R., & Showers, B. (2002). *Student achievement through staff development*. (3rd ed.). Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Marzano, R. J. (2003). *What Works in Schools: Translating Research into Action*. Alexandria: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Means, B., Toyama, Y., Murphy, R., Bakia, M., & Jones, K. (2010). *Evaluation of evidence-based practices in online learning: A meta-analysis and review of online learning studies*. Washington DC: US Department of Education.
- Prince, M. (2004). Does Active Learning Work? A Review of the Research. *Journal of Engineering Education*, 93, 223-231. <http://dx.doi.org/10.1002/j.2168-9830.2004.tb00809.x>

